

Verslag Themadag 2010 Papiergeschiedenis Nederland

Woensdag 28 april 2010

Locatie: Koninklijke Bibliotheek te Den Haag

Aanwezig:

Henk van Amerongen (Papiergeschiedenis Nederland), Foekje Boersma (Nationaal Archief), Jan Hein Bannier (Papiergeschiedenis Nederland), Willie Bosch (Museum werkplaats De Akker), Bram Bouwens (Papiergeschiedenis Nederland), Arie Butterman (Papiermolen de Schoolmeester), Martin Cuppen (Cuppen Papier), Paul Grobben, Robien van Gulik (Teylensmuseum), Sophie Ham (Koninklijke Bibliotheek), Mees Hartvelt (Crown Van Gelder), , Hans de Heij (Nederlandse Bank), Leo Hoegen (De Papierderij) , Margot Jongedijk (CODA Apeldoorn), Theo Laurentius (Kunsthandel Laurentius), Frans Laurentius (Kunsthandelaar Laurentius), Adriaan Kardinaal (privé verzamelaar), Henk Porck (Papiergeschiedenis Nederland/Koninklijke Bibliotheek), Daan Schijffelen(????????), Dennis Schouten (Koninklijke Bibliotheek), Maas van den Top (Papiergeschiedenis Renkum-Heesum), Joke Verhave (Papierknipkunst), Leo Voogt (????????), Lisette Wals (Uitgeverij Compres), Jan Wessels (Stichting Historische Kring Page-Kimberly Clark) en Marieke Willemsen (Papiergeschiedenis Nederland)

Opening

Voorzitter Bram Bouwens van Papiergeschiedenis Nederland opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen hartelijk welkom.

Hij geeft het woord aan Dennis Schouten van de Koninklijke Bibliotheek die de sprekers zal introduceren.

Lezingen.

- *“Invloed van conservering en restauratie op de waarde van ons papieren erfgoed”* - **Henk Porck**, conserveringsonderzoeker en conservator van de Papierhistorische Collectie, Koninklijke Bibliotheek

Aandachtspunten bij conservering en restauratie zijn met name; esthetische & artistieke waarden goed in kaart brengen en benoemen. En daarnaast is het goed om risico's in kaart te brengen door risico inventarisatie. Papier en/of objecten kunnen te maken krijgen met verzuring, aantasting door inkt, gevolgen van lijming, vocht of water/roetschade.

Gezamenlijke projecten op het gebied van conserveringsonderzoek is dan ook van groot belangrijk. Zo zijn er reeds case-studies gedaan naar inktvraat in bepaalde collecties.

Ook benadrukte Henk Porck dat het van belang is om de juiste afwegingen te maken. Dit kan door middel van een kwantificering a.d.h.v. een rekenmodel. Hierbij kijk je naar *behoud*; risico(reductie), toegankelijkheid tot een object, *kosten*; kosten van behandeling, ruimte voor een catalogus of tentoonstelling.

- “Wisselwaarde. De relaties tussen papieren objecten en hun digitale representaties” - **Sophie Ham**, projectleider opbouw digitale bibliotheek, hoofdafdeling Kennisdiensten & Collecties, Koninklijke Bibliotheek

Sophie Ham sprak over de gevolgen van de waarde van papier bij digitalisering. De veranderingen voor het fysieke object/materiaal, waardevermindering door digitalisering en de toegevoegde waarde van het fysieke ten opzichte van het digitale product. De Koninklijke Bibliotheek ziet haar digitale collectie toenemen en dit zal naar verwachting nog verder gebeuren. Dit gaat via duurzame microfilms, de KB heeft hiervoor zelf een apart team aangesteld dat zich bezig houdt met Digitale duurzaamheid.

- “Papiergeld: blijvend van waarde !” - **Hans de Heij**, bankbiljettenskundige Chartaal Beleid & Strategie, De Nederlandsche Bank NV

Hans de Heij sprak over zowel het verleden en het heden over bankbiljetten. Watermerken blijken vanaf het begin af aan een vast onderdeel van ook de Nederlandse biljetten te zijn. Vroeger werden biljetten met inkt ingevuld en een handtekening met de hand erbij geplaatst. Landen volgden elkaar als het ging om vormgeving. De Nederlandse bank benaderde diverse ontwerpers voor het vormgeven van de diverse bankbiljetten en kiest nog altijd als bank zelf het beste ontwerp uit.

In 1929 nam het aantal bankbiljetten toe. In 2009 was er duidelijk sprake van een afname van het aantal geldopnames in Nederland, dit heeft alles te maken met het feit dat de consument/betaler steeds vaker en ook voor een kleiner bedrag pinst.

Voor de verdere inhoud van de lezingen verwijzen wij u graag naar de presentaties op de website.

Presentaties van deelnemers

Maas van den Top, van Papiergeschiedenis Renkum – Heelsum, gaf in een presentatie de activiteiten van deze stichting weer.

De belangrijkste speerpunt zijn het verzamelen, archiveren en ontsluiten van de vele stukken, ca. 10.000, die de stichting bezit.

Daarnaast worden tentoonstellingen gehouden om de historie van het papiermaken levend te houden en wordt op scholen papierscheppen gedemonstreerd. Ook is een leskist ontwikkeld voor Edu-Art, die deze kist voor het onderwijs in Gelderland beschikbaar stelt.

Jan Hein Banner, van Papiergeschiedenis Renkum – Heelsum, meldde dat door de gemeenteraad van Renkum wordt onderzocht of het mogelijk is om een papiermuseum in Renkum te vestigen. Hiertoe is een werkgroep opgericht waar Papiergeschiedenis Renkum – Heelsum in deelneemt.

Wanneer dit tot de oprichting van een museum leidt zal dit het eerste in zijn soort zijn in Nederland. Voor de collectie zal op andere instellingen een beroep gedaan moeten worden omdat de Renkumse stichting niet voldoende bezit om een groot genoeg en aantrekkelijke expositie te vullen.

Nationaal Archief

Het middagprogramma bestond aan een rondleiding over de restauratie afdeling van het Nationaal Archief.

Aan de hand van voorbeelden werd getoond op welke wijze de restauratie van boeken verloopt.

De behandeling van een groot archief voor Suriname is net gestart om de stukken te kunnen digitaliseren. Hiervoor is vijf jaar uitgetrokken.

Overdracht collectie Laurentius.

De collectie van Theo en Frans Laurentius is overgenomen door de Koninklijke Bibliotheek. Frans Laurentius geeft een toelichting op het ontstaan van de collectie, waarna zijn zoon een aantal voorbeelden toonde en een toelichting gaf.

Daarna nam Mathijs Otegem, Hoofd Kennisdiensten en Collecties van de KB, de collectie officieel in ontvangst.

Afsluiting

Jan Hen Bannier, secretaris van Papiergeschiedenis Nederland, bedankte de KB voor de gastvrijheid en sluit de succesvolle en kwalitatief goede themadag 2010 af.

Daarna is er nog geruime tijd nagepraat onder het genot van een drankje en hapje, aangeboden door de KB.

Wij rekenen graag op uw komst op de Themadag 2011!